श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी, वेरावलम्
सत्रान्तपरीक्षा-नवम्बर/दिसम्बर-२०१६

कक्षा - शास्त्री-३, सेमेस्टर-५	प्रश्नपत्रम् - ८	गुणाः - ७०
विषयः - धर्मशास्त्रम्	कोड - CE-3.5.10	समयः - ११-०२
दिनाङ्कः - २.१२.२०१६	ग्रन्थः - मनुस्मृतिः मन्वर्थटीकासहिता (९-१० अध्यायौ)	

प्रथमान्वितिः (युनिट - १)

प्रश्नः १ सन्दर्भपुरस्सरं द्वयोः श्लोकयोः व्याख्या विधेया । ०८

(१) पिता रक्षति कौमारे भर्ता रक्षति यौवने ।
रक्षन्ति स्थविरे पुत्रा न स्त्री स्वातन्त्र्यमर्हति ॥

(२) क्षेत्रभूता स्मृतानारी बीजभूतः स्मृतः पुमान् ।
क्षेत्रबीजसमायोगात् सम्भवः सर्वदेहिनाम् ॥

(३) प्रजनार्थं स्त्रियः सृष्टाः सन्तानार्थं च मानवाः ।
तस्मात् साधारणो धर्मः श्रुतौ पत्न्या सहोदितः ॥

प्रश्नः २ *(१) नवमाध्यायस्य वर्ण्यविषयान् प्रतिपादयत ।* ०८

आहोस्वित्

(२) स्वयंवरकालमुक्त्वा कन्यावरयोः वयो नियमान् वर्णयत ।

प्रश्नः ३ द्वयोः टिप्पणी कार्या । ०४

(१) दायभागः । *(२) विभागकालः ।*
(३) स्त्रीस्वभावः *(४) स्वयंवरकालः ।*

प्रश्नः ४ अधस्तनेषु पञ्चैव समाधेयाः । ०५

(१) विवाहात्पूर्वं स्त्रीणां रक्षकः कः ?
(२) जायाशब्दस्य कोऽर्थः ?
(३) क्षेत्रभूतायां बीजभूतः कः ?
(४) क्षेत्रबीजयोर्मध्ये किं प्रधानम् ?
(५) विसर्गशब्दस्य कोऽर्थः ?
(६) शास्त्रकारेण सन्तानाभावे सपिण्डेषु को नियुक्तः ?
(७) मनुस्मृत्यनुसारेण विवाहार्थं वरकन्ययोः वयः किम् ?

द्वितीयान्वितिः (युनिट - २)

प्रश्नः ५ ससन्दर्भौ द्वौ श्लोकौ व्याख्येयौ । ०८

(१) औरसः क्षेत्रश्चैव दत्तः कृत्रिम एव च ।
गूढोत्पन्नोऽपविद्धश्च दायादा बान्धवाश्च षट् ॥

(२) सर्वेषामप्यभावे तु ब्राह्मणा रिक्थभागिनः ।
त्रैविद्याः शुचयो दान्तास्तथा धर्मो न हीयते ॥

(३)	*साराऽसारं च भाण्डानां देशानां च गुणाऽगुणन् ।* *लाभाऽलाभं च पण्यानां पशूनां परिवर्धनम् ॥*	
प्रश्नः ६	*(१) औरसादीनां द्वादशानां लक्षणानि लिखत ।* *अथवा* *(२) अनपत्यधने मातुरधिकारानुक्त्वा महापातकीदण्डं वर्णयत ।*	०८
प्रश्नः ७	**एकस्यैव टिप्पणी कार्या ।** *१. विदेशादिगतस्य भागः । २. मातृधनविभागः ।*	०२
प्रश्नः ८	**अधस्तनेषु द्वयोः उत्तरं देयम् ।** *(१) कः क्षेत्रजपुत्रः ?* *(२) राजा चौरान् कथं दण्डयेत् ?* *(३) राज्यस्य कति प्रकृतयः भवन्ति ?* *(४) शूद्रकस्य को धर्मः ?*	०२

तृतीयान्वितिः (युनिट - ३)

प्रश्नः ९	**अधस्तनेषु श्लोकद्वयं व्याख्येयम् ।**	०८
(१)	*ब्राह्मणः क्षत्रियो वैश्यस्त्रयो वर्णा द्विजातयः ।* *चतुर्थ एकजातिस्तु शूद्रो नाऽस्ति तु पञ्चमः ॥*	
(२)	*प्रतिकूलं वर्तमाना बाह्या बाह्यतरान् पुनः ।* *हीना हीनान् प्रसूयन्ते वर्णान् पञ्चदशैव तु ॥*	
(३)	*वेदाभ्यासो ब्राह्मणस्य क्षत्रियस्य च रक्षणम् ।* *वार्ताकर्मैव वैश्यस्य विशिष्टानि स्वकर्मसु ॥*	
प्रश्नः १०	*(१) दशमाध्यायस्य सारांशो लेख्यः ।* *अथवा* *(२) चतुर्णां वर्णानां के विशेषधर्माः ? वर्णयत ।*	०८
प्रश्नः ११	**द्वयोः टिप्पणी लेख्या ।** *(१) वर्णानां ब्राह्मणः प्रभुः (२) ब्राह्मणस्याऽऽपद्धर्मः ।* *(३) ब्राह्मणस्य षट् कर्माणि (४) मनुस्मृतिः ।*	०४
प्रश्नः ११	**लघूत्तरं लिखत ।(पञ्चानाम्)** *(१) कति वर्णाः के च ते ?* *(२) वर्णत्रयेषु वेदाध्यापनं कस्य दायित्वम् ?* *(३) के व्रात्याः ?* *(४) वैश्यस्य जीविकासाधनानि कानि ?* *(५) केषां विक्रयणेन ब्राह्मणः पतति ?* *(६) दशमाऽध्याये कति श्लोकाः ?* *(७) मन्वर्थटीकाकारः कुत्रत्यः ?*	०५

=०=